

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับชั้นดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาในด้านปรัชญา จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยายโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับวิชาการแกะสลักนำมาวิเคราะห์แล้วเขียนเป็นความเรียงตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และได้แบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ
 - ยุคที่ 1 ยุคก่อนหลักสูตรคหกรรมศาสตร์
 - ยุคที่ 2 ยุคหลักสูตรคหกรรมศาสตร์
 - ยุคที่ 3 ยุควิชาการแกะสลักเฟื่องฟู
2. ประชากรสำหรับในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการแกะสลักผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 10 คน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก ในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 42 คน นักอาชีพแกะสลักในสถานประกอบการและผู้ที่เคยแพร่วิชาการแกะสลักในต่างประเทศจำนวน 13 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 65 คน

3. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ลักษณะคือ การวิเคราะห์จากเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 คน โดย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะปลายเปิด จำนวน 3 ชุดคือ

ชุดที่ 1 สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการแกะสลัก

ชุดที่ 2 สำหรับการสัมภาษณ์อาจารย์ที่สอนวิชาการแกะสลักและหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าแผนกคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

ชุดที่ 3 สำหรับสัมภาษณ์นักอาชีพแกะสลักในสถานประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการแกะสลักในต่างประเทศ

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์จากเอกสาร ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอกสารด้วยการพิจารณาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ที่ อรรถนิษฐ์ ตันชนะสฤตย์ ได้ดัดแปลงมาจากเกณฑ์พิจารณาของ แวน ดาเลน แล้วผู้วิจัยได้เขียนเป็นความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเองแล้วจัดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์และการส่งแบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์และเรียบเรียงแล้วเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัย ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการของวิชาการแกะสลัก ตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา จึงได้แบ่งพัฒนาการของวิชาการแกะสลักออกเป็น 3 ยุคคือ

ยุคที่ 1 ยุคก่อนหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 1907 ถึง พ.ศ. 2496

ยุคที่ 2 ยุคหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2497 ถึง พ.ศ. 2525

ยุคที่ 3 ยุควิชาการแกะสลักเฟื่องฟู ระหว่าง พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2539

ยุคที่ 1 ยุคก่อนหลักสูตรครุกรรมศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 1907 ถึง พ.ศ. 2496

ในยุคนี้มีการศึกษาวิชาการแกะสลักเริ่มจากศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 สมัย คือ

สมัยกรุงสุโขทัย

การศึกษาศิลปะการแกะสลักนั้นส่วนมากเป็นการศึกษาที่มีภายในพระบรมมหาราชวัง เริ่มจากตั้งแต่มีปรากฏหลักฐานว่า นางพระสนมคนหนึ่งชื่อว่า นางนพมาศ ได้แต่งหนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่าตำรับทำวศรจุฬาลักษณ์หรือนางนพมาศขึ้นในหนังสือเล่มดังกล่าวได้กล่าวถึง พระราชพิธีจองเปรียงในวันเพ็ญเดือน 12 ที่นางนพมาศได้ คิดประดิษฐ์โคลอมัย ด้วยการนำเอาผลพุดกษาลดาชาติมาแกะจำหลักเป็นรูปมยุระคณานกวิหคหงส์ขึ้น จากหลักฐานนี้จึงเป็นต้นกำเนิดของการแกะสลักสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยสุโขทัยการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักจะจัดให้มีการเรียนเฉพาะสตรีที่อยู่ในตระกูลสูงศักดิ์ภายในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งบิดามารดามักนิยมส่งบุตรหลานเข้าไปอยู่ในพระบรมมหาราชวังตามตำหนักเจ้านายฝ่ายในที่มีชื่อเสียงเข้าฝึกฝนวิชาการเย็บปักถักร้อยและวิชาการเรือน เพื่อฝึกฝนไว้เป็นแม่บ้านและได้สืบทอดต่อกันมาภายในพระบรมมหาราชวัง

สมัยกรุงศรีอยุธยา

การศึกษาศิลปะการแกะสลักในสมัยกรุงศรีอยุธยามีลักษณะดำเนินตามแบบสุโขทัย คือ สตรีชั้นสูงในราชสำนักมีโอกาสได้รับการศึกษามากกว่าสตรีสามัญธรรมดา และวิชาการแกะสลักมีหลักฐานว่าเป็นวิชาหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มวิชาช่างสิบหมู่ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งปรากฏชื่อกรมช่างสิบหมู่ ในการจัดหน่วยทหารประจำการในราชธานีเพื่อใช้ในพระราชพิธี ต่าง ๆ และกรมช่างสิบหมู่ในกฎหมายกรุงเก่าตอนพระอัยการตำแหน่งทหารหัวเมืองคือ ช่างเขียน ช่างแกะ ช่างสลัก ช่างกลึง ช่างหล่อ ช่างปั้น ช่างหุ่น ช่างรัก ช่างบุ ช่างปูน ตามหลักฐานที่ปรากฏ

สมัยกรุงธนบุรีและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยกรุงธนบุรีการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก ผู้ที่มีโอกาสเรียน ยังคงเป็นสตรีที่เป็นลูกผู้ดีและสตรีที่อยู่ในพระบรมมหาราชวังที่มีโอกาสได้เล่าเรียนจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

ส่วนการศึกษาศิลปะการแกะสลักในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ปรากฏหลักฐานตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จากการศึกษาพระพุทธรูปศิลปะล้านภักดิ์ ซึ่งเป็นพระราชโอรสได้ทรงพระราชนิพนธ์กาพย์เห่เรือ 3 บท ที่ได้ชมฝีพระหัตถ์ของสมเด็จพระศรีสุริเยนทรมหาอัยที่เป็นพระมเหสีของพระองค์ มีบทเห่ชมผลไม้ไว้ ซึ่งเป็นวิชาการแกะสลักที่ได้สืบต่อกันมาภายในพระบรมมหาราชวัง และยังปรากฏหลักฐานจากบทละครเรื่องสังข์ทอง ในตอนหนึ่งที่บรรยายถึงตอนนางจันท์เทวีแกะสลักขึ้นฟักเป็นเรื่องราวของนางกับพระสังข์ จากบทกาพย์เห่เรือชมผลไม้

และบทละครเรื่องสังข์ทองทำให้ทราบว่า กุลสตรีในสมัยนี้ได้รับการฝึกฝนวิชาการแกะสลักกันซึ่งยังคงอยู่ในกลุ่มสตรีชั้นสูง

ต่อมามีหลักฐานปรากฏว่าวิชาการแกะสลักได้ถ่ายทอดไปถึงบุคคลสามัญชนธรรมดา ได้จากเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพลายแก้ว บวชเณร ซึ่งมีการเทศน์มหาชาติ ณ วัดป่าเลไลยก์ ที่กล่าวถึงการแกะสลักในการประดับตกแต่ง กัณฑ์เทศน์ ต่าง ๆ กัน ในครั้งนั้น และยังปรากฏหลักฐานการแกะสลักอีกในบทกลอนร่ำพันพิลาปที่สุนทรภู่ได้กล่าวถึงการตกแต่งอาหารที่ชาวบ้านจัดตกแต่งในสำรับอาหารถวายพระในสมัยนั้น

จนกระทั่ง พ.ศ. 2411 การจัดการศึกษาของสตรีได้เริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยนางเฮาส์ภรรยาของหมอมเฮาส์ รวบรวมเด็กหญิงจัดตั้งเป็นโรงเรียนขึ้น สอนวิชาการเย็บปักถักร้อยขึ้น และได้ตั้งชื่อเป็นโรงเรียนสตรีวังหลังในปีพ.ศ. 2417 ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าจัดตั้งโรงเรียนสุนันทาลัยขึ้นในปีพ.ศ. 2423 สมเด็จพระศรีพัชรินทรา พระบรมราชินีนาถตั้งโรงเรียนเสาวภาขึ้นในปี พ.ศ. 2440 และปี พ.ศ. 2446 สมเด็จพระศรีพัชรินทรา พระบรมราชินีนาถเปิดโรงเรียนราชินีขึ้นเพื่อสอนการช่างฝีมือให้กับกุลสตรี ในปีพ.ศ. 2451 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้งหลักสูตรมูลประถมและมัธยม สำหรับสตรีชั้นโดยได้เพิ่มวิชาการเรือน ที่เรียนนอกเหนือจากนักเรียนชาย พ.ศ. 2454 ในปีพ.ศ. 2461 เปิดโรงเรียนสายปัญญา เพื่อสอนสตรีชั้นซึ่งมีวิชาการเรือนรวมอยู่ด้วยตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ ปีพ.ศ. 2474 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนสตรีบ้านทวาย สอนวิชาการฝีมือและการบ้านการเรือนสำหรับสตรีที่ใช้ประโยชน์ในการครองเรือน ปีพ.ศ. 2475 มีการจัดการศึกษาเพื่อทวยราษฎร์และได้มีการประกาศเกี่ยวกับการศึกษาของสตรีเป็นครั้งแรก ปีพ.ศ. 2476 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนวิสามนัญการช่างมีแผนกการช่างสตรีเพิ่มในหลักสูตร ปีพ.ศ. 2477 เปิดโรงเรียนมัธยมวิสามนัญการเรือนขึ้น ซึ่งเป็นโรงเรียนการเรือนแห่งแรกของประเทศไทย มุ่งอบรมวิชาการเรือนสำหรับกุลสตรี ในปีพ.ศ. 2480 กระทรวงศึกษาธิการได้ขยายโรงเรียนการช่างสตรี เปิดสอนทั้งประโยคมัธยม อาชีวศึกษา ตอนต้น หลักสูตร 2 ปี หลักสูตรมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 3 ปี หลักสูตรอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกการช่างสตรีหลักสูตร 3 ปี ตามลำดับที่กล่าวมา ซึ่งวิชาการแกะสลักแทรกอยู่ในหลักสูตรต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีชื่อวิชาการแกะสลักโดยตรงซึ่งจะแทรกอยู่ในวิชาการเรือน วิชาช่างแกะวิชาช่างสลักตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้

ยุคที่ 2 ยุคหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2497 ถึง พ.ศ. 2525

ในยุคนี้เป็นยุคที่เปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาขึ้นโดยเริ่มจาก พ.ศ. 2497 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เปิดแผนกคหศาสตร์ในคณะกสิกรรมและสัตวบาลขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย พ.ศ. 2498 โรงเรียนการเรือนพระนครซึ่งได้ย้ายไปสังกัดกรมการฝึกหัดครู ในปีพ.ศ. 2499 เปิดหลักสูตร ป.กศ. (คหศาสตร์) เป็นปีแรกขึ้นและวิทยาลัยการศึกษาประสานมิตรเปิดสอนวิชาโภชนาการขึ้น พ.ศ. 2501 โรงเรียนการเรือนพระนครได้ขยายเปิดหลักสูตร ป.กศ.ชั้นสูง คหเศรษฐศาสตร์ขึ้น พ.ศ. 2502 กรมอาชีวศึกษาเปิดโรงเรียนสารพัดช่างธนบุรีขึ้น เพื่อสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นขึ้นเป็นแห่งแรกและเปิดโรงเรียนสารพัดช่างพระนครในปี พ.ศ.

2504 โรงเรียนการช่างสีพระยาในปี พ.ศ. 2514 และโรงเรียนสารพัดช่างนครหลวงในปี พ.ศ. 2515 ตามลำดับ

ปี พ.ศ. 2504 กรมการฝึกหัดครู ประกาศยกฐานะโรงเรียนขึ้นเป็นวิทยาลัยครู โรงเรียนการเรือนพระนครจึงเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยครูสวนดุสิตสอนวิชาคหกรรมศาสตร์และมีวิทยาลัยครูอีกหลายแห่งที่เปิดสอนหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2509 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปลี่ยนชื่อคณะกิจกรรมและสัตว์บาลเป็นคณะเกษตร แผนกคหเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนเป็นแผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2510 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ เพื่อเตรียมครูสอนวิชาคหกรรมศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2514 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตคหกรรมศาสตร์ในคณะศึกษาศาสตร์ขึ้น ในปี พ.ศ. 2517 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ขึ้น จนถึง พ.ศ. 2518 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาและได้แยกสถานศึกษา 28 แห่ง ออกจากกรมอาชีวศึกษา ตั้งเป็นวิทยาเขตของวิทยาลัยเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี มี 3 แห่งที่สอนคหกรรม คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาพระนครใต้ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาโชติเวช และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาชุมพรเขตอุดมศักดิ์

กรมอาชีวศึกษารวมโรงเรียนประเภทคหกรรมที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันเป็นวิทยาลัย ต่อท้ายจังหวัดนั้น ๆ และกระทรวงศึกษาประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คหกรรมศาสตร์ฝึกฝนให้เกิดทักษะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีวิชาที่เปิดสอนเกี่ยวกับวิชาการแกะสลักคือ คท. 441 ศิลปประดิษฐ์ 1 และ คท. 401 ศิลปประดิษฐ์ 3

กรมการฝึกหัดครู ให้วิทยาลัยครูทั้งหมดเปิดถึงระดับปริญญาตรีเพื่อให้นำไปสอนคหกรรมศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นำไปประกอบอาชีพได้ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมและปฏิบัติในการแก้ปัญหาประชากร ยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวและรักษาส่งเสริมถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติ เปิดวิชาที่เกี่ยวกับการแกะสลักคือ คท. 364 งานดอกไม้สดและใบตอง มีการแกะสลักพืชรวมอยู่ด้วย

ปีพ.ศ. 2520 กรมอาชีวศึกษา เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 เพื่อให้มีความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นหรือนำไปประกอบอาชีพ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อคหกรรมศาสตร์ มีความคิดริเริ่ม ชื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อ วิชาที่เปิดเกี่ยวกับวิชาการแกะสลัก คือ คท. 636 การประดิษฐ์ภาชนะต่าง ๆ และแกะสลัก พ.ศ. 2523 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ระดับปริญญาโทขึ้น ให้ปริญญา คหกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต พ.ศ. 2524 กรมการฝึกหัดครูเปิดหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู ระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2524 ขึ้น วิชาที่เปิดคือ คท. 364 งานใบตองและแกะสลัก

กรมอาชีวศึกษาเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524 ประเภทวิชาคหกรรม กระทรวงศึกษาวิชาที่เปิดเกี่ยวกับวิชาการแกะสลักคือ คท. 334 การประดิษฐ์ใบตองและ

แกะสลัก 1 และวิชา ทค. 038 การประดิษฐ์ใบตองและแกะสลัก 2 และในพ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ชั้น

การเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในช่วงนี้จะเป็นวิชาอื่นร่วมกับวิชาการแกะสลักในรายวิชานั้น

ยุคที่ 3 ยุควิชาการแกะสลักเฟื่องฟู ระหว่าง พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2539

ยุคนี้ทั้งกรมอาชีวศึกษา กรมการฝึกหัดครูและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เปิดวิชาที่เกี่ยวกับการแกะสลัก โดยให้มีชื่อรายวิชาว่าการแกะสลักเพียงอย่างเดียว และวิชาอื่นร่วมกับวิชาการแกะสลักขึ้น โดยปี พ.ศ. 2526 กรมการฝึกหัดครูเปิดหลักสูตร ประกาศนียบัตร การศึกษาชั้นสูงเทคนิคการอาชีพ ใช้หลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2525 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถสอนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ในระดับประถมและมัธยมศึกษาได้ ประกอบอาชีพ ศิลปประดิษฐ์ได้ ถ่ายทอดและเป็นผู้นำในท้องถิ่นได้ วิชาที่เปิดคือ ทอ. ศป. 104 งานแกะสลัก

พ.ศ. 2527 กรมอาชีวศึกษาเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งหมด เปิดหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคขึ้น โดยหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเปิดวิชา สคท. 1310 ศิลปะงานแกะสลัก เพื่อส่งเสริมค่านิยมใน ศิลป์ การแกะสลักเกิดความคิดสร้างสรรค์ นำทรัพยากรมาใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค เพื่อให้ นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ ในการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต ให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และรักษาศิลปวัฒนธรรม วิชาที่เปิดคือ ทคท. 203 เทคนิคการประดิษฐ์ใบตอง และแกะสลัก ทคท. 303 การจัดดอกไม้ และการแกะสลัก

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเปิดหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป วิชาที่เปิดคือ คท. 3004 แกะสลัก

พ.ศ. 2530 กรมอาชีวศึกษาได้เปิดหลักสูตรใหม่อีกเรียกว่า หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาคหกรรม วิชาที่เปิดคือ ชคท. 3018 งานใบตอง และแกะสลัก เปิดขึ้นเพื่อให้มีค่านิยมในศิลปะงานใบตองและแกะสลักอนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

พ.ศ. 2531 กรมการฝึกหัดครูเปิดหลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิทยาศาสตร์ สาย คหกรรมศาสตร์ชั้นเพื่อผลิตบัณฑิต สายคหกรรมศาสตร์ที่มีความชำนาญในการนำทรัพยากร มา ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพ วิชาที่เปิดคือ 3151604 การ แกะสลักผักและผลไม้ และวิชา 3152620 การแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน

พ.ศ. 2533 กรมอาชีวศึกษาเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ประเภท วิชาคหกรรม มีวิชาที่เปิดคือ คทธ. 206 เทคนิคงานใบตองและแกะสลักเพื่อให้มีความรู้งานใบตอง

และแกะสลัก การเลือกใช้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิชา คทช. 207 เทคนิคงานใบตองและแกะสลักเพื่อให้ความรู้งานแกะสลักที่ยากขึ้น พัฒนารูปแบบประยุกต์ งานใบตองและแกะสลักไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ และนำไปประกอบอาชีพได้ วิชา คทช. 251 การจัดดอกไม้และแกะสลักเพื่อให้รู้จักการจัดดอกไม้ ใบตองและแกะสลักให้รู้จักเลือกซื้อ เลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการจัดตกแต่งดอกไม้และเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ไทย และมีกลุ่มวิชาเลือกคือ ทคส. 327 งานแกะสลักเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในงานแกะสลักแบบต่าง ๆ ให้ออกแบบการแกะสลักเชิงธุรกิจและประยุกต์ใช้

พ.ศ. 2534 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้ยกฐานะเป็นสถาบันเทคโนโลยี-ราชมนกคล เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรกรรมศาสตร์วิชาที่เปิดคือ คท.4110 การแกะสลัก เพื่อให้รู้จักเลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการแกะสลัก การดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของงานแกะสลักเพื่อนำไปดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

พ.ศ. 2536 กรมการฝึกหัดครูเปิดหลักสูตรวิทยาลัยครูฉบับปรับปรุง 2536 สาขาวิชาการศึกษาสายมัธยมศึกษา โปรแกรมคหกรรมศาสตร์และสาขาวิทยาศาสตร์ โปรแกรมคหกรรมศาสตร์ทั่วไป เพื่อผลิตบัณฑิตสายคหกรรมศาสตร์ที่ชำนาญในการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพวิชาที่เปิดคือ 4552105 การแกะสลักผักและผลไม้ 4553109 การแกะสลักผัก 4553110 การปลูก คว้านและแกะสลักผลไม้ 4554106 การแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน

พ.ศ. 2537 กรมอาชีวศึกษา เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงฉบับปรับปรุง เปิดวิชาการแกะสลักคือ สคท. 2015 งานใบตองและแกะสลัก เพื่อเสริมสร้างค่านิยมอนุรักษ์ศิลปปะงานใบตองและแกะสลัก ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบงานใบตองและแกะสลัก การเลือกซื้อใช้วัสดุและอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สคท. 2017 การแกะสลักผักและผลไม้ เพื่อให้รู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของการแกะสลัก รู้จักเลือกวัสดุและอุปกรณ์ มีทักษะในการแกะสลัก และรักษาเอกลักษณ์ของไทย สคท. 2303 ศิลปะประดิษฐ์ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการประดิษฐ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำไปประกอบอาชีพ สคท. 2313 งานแกะสลัก เพื่อให้ ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ การออกแบบ เทคนิควิธีการแกะสลักเห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมไทย มีกิจนิสัยที่ดี นำไปประกอบอาชีพได้

สถาบันเทคโนโลยีราชมนกคล เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาบริหารงานคหกรรม วิชาที่เปิดคือ 06-334-001 งานแกะสลักผักและผลไม้ เพื่อให้ซาบซึ้งในศิลปะซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ รู้หลักการใช้อุปกรณ์ การเลือกวัสดุในการนำมาแกะสลัก เข้าใจคุณค่าของผักผลไม้ที่นำมาแกะสลักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้

พ.ศ. 2538 กรมอาชีวศึกษา เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ประเภทคหกรรม วิชาที่เปิดสอนเกี่ยวกับการแกะสลักคือ วิชา 24012312 ทฤษฎีงานใบตองและแกะสลัก วิชา 24012313 งานใบตองและแกะสลัก 1 วิชา 24012314 งานใบตองและแกะสลัก 2 วิชา 24012316 แกะสลัก 1 วิชา 24012317 แกะสลัก 2

วิชาการแกะสลักที่เปิดในหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งของกรมอาชีวศึกษากรมการฝึกหัดครู และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตลอดจนกระทั่งเป็นวิชาการแกะสลักเด่นชัดขึ้นมา ดังที่กล่าวไว้แล้ว

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 3 ชุดคือ

- ชุดที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลัก
- ชุดที่ 2 สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักและหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าแผนกคหกรรมศาสตร์
- ชุดที่ 3 สัมภาษณ์นักอาชีพแกะสลักและผู้เผยแพร่วิชาการแกะสลักในต่างประเทศ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลักกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักและหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าแผนกคหกรรมศาสตร์ในหัวข้อที่เหมือนกัน ส่วนนักอาชีพแกะสลักและผู้เผยแพร่วิชาการแกะสลักในต่างประเทศมีหัวข้อบางหัวข้อที่ตรงกัน ผู้วิจัยขอสรุปแต่ละหัวข้อดังนี้

1. การเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนส่วนมากมีความคิดเห็นตรงกันว่าด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดวิชาการแกะสลักเป็นวิชาพื้นฐาน เพราะเป็นวิชาที่ช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยได้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ ด้านการประกอบอาชีพ วิชาการแกะสลักเป็นงานที่สูงมีคุณค่า มีคนให้ความสนใจมากทั้งธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ด้านการอนุรักษ์มีความคิดเห็นว่าการอนุรักษ์ไว้ให้มาก โดยจัดไว้ในหลักสูตรทุกระดับชั้น ด้านการเผยแพร่ มีความเห็นตรงกันว่า วิชาการและสลักเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมไทย ควรจัดเผยแพร่ในโอกาสต่าง ๆ ตามสถานที่ต่าง ๆ จัดให้มีการประกวดแข่งขันกันบ่อยขึ้น

การสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอน ส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่าเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยรู้ซึ่งถึงคุณค่าและประโยชน์ของงานแกะสลัก ฝึกให้เป็นคนมีความละเอียด ประณีต มีสมาธิและสามารถแกะสลักได้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและนำไปประกอบอาชีพได้

2. การจัดวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอน ส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการเปิดเป็นรายวิชาเดียว เนื่องจากเนื้อหา มาก จะต้องมีเวลาเรียนมากขึ้นช่วยทำให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้สร้างงานด้วยตนเอง นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้

3. การพัฒนาหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ วิชาการแกะสลัก ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอน ส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการปัจจุบันมีวิชาแกะสลักเพิ่มมากขึ้น บางท่านเห็นว่า แต่ก่อนไม่มีวิชานี้ในหลักสูตร ปัจจุบันจัดไว้ในหลักสูตรในระดับต่าง ๆ บางท่านเห็นว่า วิชาการแกะสลักเคย

รวมอยู่กับวิชาอื่นแต่ปัจจุบันได้แยกออกมาเป็นรายวิชาแกะสลัก อย่างเดียว ทั้งชั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นสูง และแกะสลักวัสดุอื่น

4. เนื้อหาวิชาการแกะสลัก ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่า สอนแกะสลักดอกไม้ ใบไม้ ภาชนะ ตัวสัตว์ แกะสลัก วัสดุ ไม้ ไม้ เทียน แกะสลักตกแต่งสถานที่ บางเรื่องผู้เชี่ยวชาญจะเน้นเรื่องการแกะสลักจากวัสดุอื่น อาจารย์ผู้สอน จะสอนเพิ่มเติมเรื่องประเภทของวัสดุและอุปกรณ์ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ความสำคัญและประโยชน์ของการแกะสลัก การออกแบบศิลปะรูปแบบและเทคนิคการแกะสลัก การเก็บรักษาและการถนอม การแปรรูป การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการนำไปประกอบอาชีพ

5. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตร คหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมโดยจัดทำแผนการสอน จัดเตรียมลำดับขั้นของการสอนการเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการแกะสลัก เตรียมแกะสลักผลงานสำเร็จให้นักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอน จะสอนโดยการอธิบาย วิธีทำจากง่ายไปหายาก สาธิต ให้ดูเป็นขั้นตอน ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และคิดประยุกต์แบบใหม่ ผู้สอนบางคนให้ดูวิดีโอ คู่มือ และเอกสารตำรา ผู้เชี่ยวชาญบางคนไม่ได้ใช้ตำราหรือเอกสารเลย บางคนใช้บ้างเล็กน้อย อาจารย์ผู้สอน จะใช้ตำราคู่มือประกอบการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนแกะสลัก มี มีดแกะสลัก ผ้าเช็ดมือ บางคนมีเครื่องมือแกะสลักของอ่อน มีของจริงสำเร็จ รูปภาพและวิดีโอ สถาบันส่วนมากให้ความช่วยเหลือทุกด้านทั้งการเตรียมเอกสารห้องปฏิบัติการ เงินในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์

การจัดการประเมินผลวิชาการแกะสลัก ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนส่วนมากแจ้งวิธีการประเมินให้ผู้เรียนทราบก่อนล่วงหน้า จะประเมินผลทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยดูจากผลงานสำเร็จที่ปฏิบัติระหว่างเรียน ดูความคิดสร้างสรรค์และมีการสอบทฤษฎีและปฏิบัติปลายภาคเรียน ด้วยการจัดอันดับผลงานของผู้เรียนบางครั้งให้ผู้เรียนช่วยกันประเมินผลงานตนเอง ผู้สอนสรุปอีกครั้งหนึ่ง

ปัญหาและอุปสรรค ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอน มีปัญหาตรงที่บางแห่งหาอุปกรณ์ยาก หาอุปกรณ์ได้ไม่ตรงตามความต้องการ ผู้เรียนมีความรู้มาไม่เท่ากัน ห้องเรียนที่ใช้ร่วมกับอาจารย์คนอื่นจะมีปัญหาเล็กน้อย เนื้อหาวิชาซ้ำซ้อนเล็กน้อย อุปกรณ์บางแห่งมีไม่พอ เพราะว่าคนเรียนมีมากไป ห้องเรียนมีไม่พอ การดูแลห้องเรียนที่มีผู้เรียนมากทำให้ควบคุมไม่ทั่วถึง

6. การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอน ส่วนมากเห็นว่าควรนำเทคโนโลยีมาช่วยได้ เพราะเครื่องมือบางอย่างช่วยทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น เครื่องมือบางอย่างช่วยแบ่งเบาภาระอาจารย์ผู้สอนเช่น วิดีโอ สไลด์ ผู้เรียนที่มีเวลาว่างสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ มีส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากไม่ได้ใช้ความสามารถทางฝีมือ มองดูแข็งไม่ชวนมองเหมือนกันที่ใช้มือแกะสลักเอง

7. การนำวัสดุอื่นมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักกับนักอาชีพแกะสลักและผู้เผยแพร่วิชาการแกะสลักในต่างประเทศ ส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่าสามารถนำวัสดุอื่นมาใช้แกะสลักแทนผักผลไม้ได้ทุกอย่าง อยู่ได้ทนนานไม่เหี่ยวแห้งเป็นความคิดแนวสร้างสรรค์ ไม่เสียคุณค่าเพราะว่างานแกะสลักเป็นศิลปะ ไม่ว่าจะทำมาจากอะไรยังทรงคุณค่าอยู่ ขึ้นอยู่กับการแกะสลักลวดลายที่บ่งบอกคุณค่าของตัวมันเอง วัสดุที่สามารถนำมาใช้แกะสลักแทนผักผลไม้ได้ คือ วัช เทียน ชีผึ้ง สบู่ โฟม ดิน ไม้เนื้ออ่อน ปูน

8. การจัดการเรียนการสอน วิชาการแกะสลักในอนาคตผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนกับนักอาชีพแกะสลักและผู้เผยแพร่วิชาการแกะสลักในต่างประเทศ ส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่าสามารถเปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์สาขาวิชาการแกะสลักได้เพราะว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก ช่วยฟื้นฟูวิชาการแกะสลักแก่นักอาชีพด้านการแกะสลัก เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ขณะนี้มีผู้ให้ความสนใจอย่างมาก บุคลากรด้านนี้มีน้อย ยังไม่พอกับความต้องการของสังคม โดยเฉพาะธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว สามารถนำไปใช้กับหลายแขนงวิชาชีพ สามารถเปิดได้ทุกหลักสูตรคืออนุปริญญา ปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรีหลังอนุปริญญา และได้ให้แนวคิดในการเปิดวิชาต่าง ๆ มากมาย

9. การอนุรักษ์และการเผยแพร่วิชาการแกะสลักผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนกับนักอาชีพแกะสลักและผู้เผยแพร่วิชาการแกะสลักในต่างประเทศมีความเห็นตรงกันว่า วิชาการแกะสลักเป็นงานแขนงหนึ่งที่ยกถึงความเป็นวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นงานประณีตศิลป์สามารถถ่ายทอดเป็นประวัติศาสตร์ไทยได้ควรอนุรักษ์ให้เป็นสมบัติของชาติไม่ให้สูญหาย ควรปลูกฝังให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้โดยเปิดให้เรียนในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทุกระดับชั้น

การเผยแพร่วิชาการแกะสลัก ควรมีการเผยแพร่ทุกรูปแบบให้กับเยาวชนทุกระดับชั้น จัดอบรมบุคคลทั่วไปตามชุมชนต่าง ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ ทุกสถานที่ จัดให้มีการประกวดแข่งขันกันทุกระดับชั้น ทุกสถาบันศึกษาและสถาบันเอกชน สื่อมวลชนควรให้ความช่วยเหลือในด้านการโฆษณา เผยแพร่ ทั้งรายการวิทยุ โทรทัศน์ สร้างวิดีโอเผยแพร่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการแต่งตำราการแกะสลักมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสารและผลจากการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลัก อาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักและนักอาชีพแกะสลักสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การเรียนการสอนวิชาการแกะสลักเริ่มมีหลักฐานมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยครั้งที่นางนพมาศถวายตัวเป็นพระสนมของพระร่วงในปี พ.ศ. 1907 ได้ทำกระทงดอกไม้สดเป็นดอกบัวและใช้ผลไม้แกะสลักนกกำลังจิกเกสรดอกบัว และได้สืบทอดต่อกันเรื่อยมา แต่อยู่เฉพาะในพระบรมมหาราชวังของชนชั้นสูงหรือชนชั้นบรรดาศักดิ์ สตรีที่มีโอกาสได้ร่ำเรียนวิชาความรู้และวิชาการแกะสลักจะมีเพียงลูกของขุนนางภายในพระบรมมหาราชวังเท่านั้น และเรียนกันนอกระบบโรงเรียน ในสมัยกรุงศรีอยุธยายังมีลักษณะการเรียนการสอนเช่นเดียวกับสมัยกรุงสุโขทัย จนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จึงปรากฏว่าวิชาการแกะสลัก ถูกถ่ายทอดไปยังชาวบ้านธรรมดา นอกพระบรมมหาราชวังและต่อมาจัดให้เข้าสู่ระบบโรงเรียน อย่างเด่นชัด ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงวิชาการแกะสลักเรื่อยมา จนกระทั่งมีหลักสูตรคหกรรมศาสตร์เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2497 วิชาการแกะสลักเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาเช่นกัน และได้พัฒนาปรับปรุงให้มีหลายวิชามากขึ้นทั้งที่เปิดสอนในสถาบันสังกัดกรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ เพื่อทันต่อเหตุการณ์และความต้องการของสังคมในปัจจุบัน และเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับการวิจัยของกิตติ เทพนิรมิต (พ.ศ. 2532) เกี่ยวกับการศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรสาขาอาหารและโภชนาการในประเทศไทย ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาอาหารและโภชนาการในสมัยก่อนกรุงรัตนโกสินทร์คือสมัยสุโขทัยและสมัยกรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นการศึกษาแบบใช้งานมุ่งผลในทางปฏิบัติยังไม่มีลักษณะเป็นสาขาวิชาเฉพาะ เป็นการศึกษาและเรียนรู้อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยมีการสอนทำอาหารอยู่ในวงจำกัดได้แก่ ในครอบครัว ในวัดและในวังจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังเป็นเหมือนสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาเช่นเดิมจนกระทั่งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเกิดมีหลักสูตรการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนอย่างเด่นชัด และมีการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาถึงปัจจุบัน

2. การเรียนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก มีความเห็นตรงกันว่า ควรจัดวิชาการแกะสลักเป็นวิชาพื้นฐาน เป็นการช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งธุรกิจโรงแรมและธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลิน สุพิมพ์ (พ.ศ. 2535) ที่เกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิตคหกรรมศาสตร์ พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นต่ออาชีพคหกรรมศาสตร์ในระดับมาก ซึ่งส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ได้ดี มีความรักในอาชีพของตนไม่เปลี่ยนอาชีพไปทำงานอื่น ควรอนุรักษ์ไว้ให้มากโดยจัดไว้ในหลักสูตรทุกระดับชั้น ควรเผยแพร่ในโอกาสต่าง ๆ ตามสถานที่ต่าง ๆ และควรจัดให้มีการประกวดแข่งขันให้บ่อยขึ้น

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก สถาบันส่วนมากจะให้ความช่วยเหลือ ในการเตรียมเอกสาร ห้องปฏิบัติการ สนับสนุนเรื่องเงินในการจัดซื้ออุปกรณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักคือ อุปกรณ์บางแห่งหายาก ผู้เรียนหา

วัสดุไม่ได้ตามที่ต้องการ ผู้เรียนมีพื้นความรู้วิชาการแกะสลักมาไม่เหมือนกัน บางคนมีความรู้หรือผ่านการแกะสลักมาบ้างเล็กน้อย บางคนไม่เคยมีความรู้มาก่อนเลย บางคนเห็นว่ามิดที่ใช้ไม่ค่อยคม อุปกรณ์หาย ห้องเรียนที่ใช้ร่วมกันหลายคน จะมีปัญหาบ้างเล็กน้อย บางแห่งผู้เรียนไม่ชอบเรียน ไม่สนใจเรียนไม่มีสมาธิ บางแห่งมีผู้เรียนมาก ห้องเรียนไม่พอ ผู้สอนไม่พอ ผู้สอนดูแลผู้เรียนไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑา วิริยะ (พ.ศ. 2532) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ภาควิชาปฏิบัติของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ที่พบว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงมากได้แก่ คุณสมบัติของนักศึกษา ห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์และเครื่องมือรวมถึงความร่วมมือระหว่างสถาบันและสถานประกอบการ ในการฝึกงาน

4. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลัก อาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักและนักอาชีพแกะสลักเกี่ยวกับหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสอดคล้องกันผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์ของการสอนวิชาการแกะสลักเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย รู้ซึ่งถึงคุณค่าและประโยชน์ของงานแกะสลัก ฝึกให้เป็นคนมีความละเอียด ประณีต มีสมาธิ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการแกะสลักคือ เพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์แห่งชาติ เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย เพื่อให้รู้จักรักษาเอกลักษณ์ของไทย เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยรู้จักนำทรัพยากรประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีในการทำงานและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ พงษ์เก่า(พ.ศ. 2532)เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนการสอนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ในจังหวัดสมุทรปราการพบว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนวิชาอาชีพคหกรรมศาสตร์มากที่สุดคือทำให้รู้จักหน้าที่และการทำงานเป็นกลุ่มและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และผลการวิจัยของอัมพรศรี พรพิทักษ์ดำรง(พ.ศ. 2534)เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาคหกรรมศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดยโสธรพบว่า เหตุผลในการที่นักเรียนจะตัดสินใจเลือกเรียนสาขาคหกรรมศาสตร์นั้นนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้รวมทั้งนำไปประกอบอาชีพและหารายได้พิเศษในขณะเดียวกันได้อีกด้วย

4.2 การพัฒนาวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ในปัจจุบันวิชาการแกะสลักมีเพิ่มมากขึ้นซึ่งแต่ก่อนมีรายวิชาอื่นและในเนื้อหาแทรกการแกะสลักเพียงเล็กน้อยต่อมามีการเปลี่ยนแปลง มีวิชาการแกะสลักหลายวิชามากขึ้น สอดคล้องกับหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันราชภัฏที่จัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาเกี่ยวกับการแกะสลัก ตั้งแต่เริ่มหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ ที่ปรากฏหลักฐานตั้งแต่ พ.ศ. 2518 ที่มีการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาตรีที่มีสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่งเปิดสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาตั้งแต่การแกะสลักแทรกอยู่ในรายวิชาอื่น เช่น รายวิชาศิลปประดิษฐ์ 1

ศิลปประดิษฐ์ 3(หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการ) งานดอกไม้สดและใบตอง(หลักสูตรกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2518) พัฒนาขึ้นมาโดยมีรายชื่อ การแกะสลักอยู่ในรายวิชา เช่น การประดิษฐ์ใบตองและแกะสลัก(หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524) ต่อมา มีรายวิชาการแกะสลักเต็มรายวิชาเช่น งานแกะสลัก ศิลปะการแกะสลัก แกะสลัก การแกะสลักผักและผลไม้ การแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน การแกะสลักผัก การปอก คว้าน และแกะสลักผลไม้(หลักสูตรวิทยาลัยครู ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536) แกะสลัก 1 แกะสลัก 2 (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538) ที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยจนกระทั่งในปัจจุบันมีวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาหลายวิชาให้เลือกเรียนได้สอดคล้องกับงานวิจัยของอาภาพรรณ ชิวปรีชา(พ.ศ. 2533)เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาคหกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลพบว่า สถาบันควรส่งเสริมในด้านพัฒนาหลักสูตร และการสอนให้ทันสมัย

4.3 เนื้อหาวิชาการแกะสลัก อาจารย์ผู้สอนจะสอนเนื้อหาวิชาการแกะสลักเรื่องต่างๆ เช่น ประเภทวัสดุและอุปกรณ์ การเลือกใช้วัสดุและเครื่องมือ ความสำคัญและประโยชน์ของการแกะสลัก การแกะสลักเบื้องต้น การออกแบบ ศิลปะรูปแบบและเทคนิคการแกะสลัก แกะสลักดอกไม้ ใบไม้ ภาชนะ ตัวสัตว์ และสลักหุ่น สุนัข เทียน แกะสลักตกแต่งอาหารและตกแต่งสถานที่ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่กล่าวไว้ในรายวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ เช่น ความสำคัญและประโยชน์ของการแกะสลัก การเลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ หลักและวิธีการแกะสลัก การรักษาคุณค่า และเก็บรักษาให้คงทน (หลักสูตรกรมอาชีวศึกษาปีพ.ศ. 2527) การเลือกชนิดและลักษณะของผักผลไม้ เครื่องมือเครื่องใช้ในการแกะสลัก ปอก คว้าน ผักและผลไม้ การเก็บรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ การออกแบบแกะสลักเพื่อใช้ในโอกาสต่าง ๆ (หลักสูตรกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2531) การออกแบบการแกะสลักให้เหมาะสมกับวัสดุ เทคนิคการแกะสลัก การแกะสลักเชิงธุรกิจ (หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2533) คุณค่าและโอกาสใช้สอยผักผลไม้แกะสลัก วิธีการและขั้นตอนการแกะสลักผัก การแกะสลักผักเพื่อนำไปใช้ประดับ ภาชนะใส่อาหาร การแกะสลักดอกไม้ ใบไม้ ภาชนะ ผอบ ตัวสัตว์และอื่น ๆ การปอกคว้านและแกะสลักผลไม้ วิธีการและขั้นตอนการแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน การแกะสลักหยวก เทียน สุนัข ไม้เนื้ออ่อน (หลักสูตรกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2536)

4.4 ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน จะเตรียมความพร้อม โดยการจัดทำแผนการสอน จัดเตรียมลำดับขั้นตอนของการสอน เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการแกะสลัก เตรียมแกะสลักผลงานสำเร็จ สำรวจวัสดุที่มีขายตามฤดูกาล ค้นคว้าเอกสารตำรา กิจกรรมในการเรียนการสอน จะสอนโดยการอธิบายวิธีทำจากง่ายไปหายาก สาธิตให้ผู้เรียนดูเป็นขั้นตอน ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและให้คิดประยุกต์แบบใหม่ขึ้นมาอีกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภา จุฬคุปต์ (พ.ศ. 2535) เกี่ยวกับการจัดการสอนภาคปฏิบัติของครู อาจารย์คหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าจัดการสอนส่วนใหญ่เน้นทักษะ

ปฏิบัติโดยใช้วิธีการสอนปฏิบัติการ บรรยาย และสาธิตเพื่อให้นักศึกษานำความรู้ทฤษฎีไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ บางคนให้วีดิโอประกอบ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน คือ มีดแกะสลัก ผ้าเช็ดมือ และภาชนะอื่น ๆ บางคนอาจจะมีเครื่องมือแกะสลักของอ่อนช่วยด้วย มีรูปภาพงานที่สำเร็จให้ผู้เรียนดูและจัดวีดิโอให้ดู หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา เนื้อหาที่ยังซ้ำซ้อนไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรทฤษฎีเปิดวิชาการแกะสลักในแต่ละหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน ดูซ้ำซ้อนย้อนไปย้อนมา เช่น วิชาที่เปิดเรียงลำดับปี วิชางานแกะสลัก ศิลปะการแกะสลัก เทคนิคการประดิษฐ์ใบตองและแกะสลัก การจัดดอกไม้และแกะสลัก งานใบตองและแกะสลัก เทคนิคงานใบตองและแกะสลัก 1 เทคนิคงานใบตองและแกะสลัก 2 การจัดดอกไม้ใบตองและแกะสลัก งานแกะสลัก งานแกะสลักผักและผลไม้ การแกะสลัก การแกะสลักผัก ฯลฯ ซึ่งแต่ละวิชาที่เปิดขึ้นในแต่ละหลักสูตรจะดูซ้ำซ้อนย้อนไปย้อนมาบ้างเล็กน้อย

ในด้านการประเมินผลวิชาการแกะสลักของหลักสูตรทฤษฎีในสถาบันอุดมศึกษาแจ้งวิธีการประเมินผลให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า ประเมินทั้งทฤษฎีและปฏิบัติโดยดูผลงานระหว่างภาคเรียนที่เป็นผลงานที่สำเร็จ ดูความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ พงษ์เก่า(พ.ศ. 2532)เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการเรียนการสอนวิชาชีพทฤษฎีในจังหวัดสมุทรปราการพบว่าเรื่องวิธีประเมินที่ครูใช้มากนั้นได้แก่การตรวจการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการแกะสลักคือเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่ม เกิดความคิดสร้างสรรค์ (หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2527) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการออกแบบประดิษฐ์และการจัด (หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2530)

4.5 การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก ส่วนมากเห็นว่าควรนำเทคโนโลยีใช้ได้เนื่องจากเครื่องมือบางอย่างช่วยทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น เครื่องมือบางอย่างช่วยแบ่งเบาภาระอาจารย์ผู้สอน เช่น วีดิโอ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างของเก่ากับของใหม่ จะช่วยได้มากในงานเร่งด่วนและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาการแกะสลักคือ เพื่อออกแบบการแกะสลักเชิงธุรกิจซึ่งจะต้องมีความสามารถทำงานแกะสลักได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้รู้เทคนิควิธีการแกะสลักและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาชีพอยู่แล้วศึกษาเทคโนโลยีใหม่ ๆ (หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2533)

4.6 การนำวัสดุอื่นมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักของหลักสูตรทฤษฎี ผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลัก อาจารย์ผู้สอนและนักอาชีพแกะสลัก มีความคิดเห็นตรงกันว่า สามารถนำวัสดุอื่นมาใช้แทนผักผลไม้ได้ ช่วยทำให้อยู่ทนนานไม่เหี่ยวแห้ง เป็นความคิดในแนวสร้างสรรค์ ไม่ทำให้เสียคุณค่าเพราะว่างานแกะสลักเป็นศิลปะไว้ว่าจะทำจากอะไรยังทรงคุณค่าอยู่ ขึ้นอยู่กับการแกะสลักลวดลายที่บ่งบอกคุณค่าของมันเอง ว่าเป็นเอกลักษณ์ไทย ๆ วัสดุที่สามารถนำมาแกะสลักแทนผักผลไม้ได้คือ วัณ เทียน ซี่ผึ้ง สบู่ โฟม ดิน ไม้เนื้ออ่อน

ปูน สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ว่าวิธีการและขั้นตอนการแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อนนำหลักศิลปะมาใช้ในการแกะสลัก เทียน สบู่ หยก โฟมและวัสดุอื่น ๆ เพื่อนำไปใช้ประดับตกแต่งให้เหมาะสมกับโอกาสใช้สอย การแกะสลักสบู่ เทียน วัสดุ น้ำแข็ง และอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาโดยได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลัก กลุ่มอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักและกลุ่มนักอาชีพแกะสลัก ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากกลุ่มต่างๆ มากมาย ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. วิชาการแกะสลักเป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและมีประโยชน์หลายอย่างเป็นวิชาที่ช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นวิชาที่ช่วยสนองความต้องการของชุมชน เพราะชุมชนต้องการนักแกะสลัก สามารถนำไปสอนบุคคลทั่วไปได้ ตลาดยังมีความต้องการมาก ทั้งธุรกิจโรงแรมที่เกี่ยวกับอาหารและการท่องเที่ยว คนไทยที่ประกอบอาชีพด้านอาหารมีความต้องการมากเพราะผู้ที่มีความชำนาญทางด้านวิชาการแกะสลักหายาก หน่วยงานชั้นสูงควรมองเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างจริงจังเป็นการเผยแพร่ให้ต่างชาติได้รู้จักชาติไทยดียิ่งขึ้น ดังนั้นหน่วยราชการควรให้การสนับสนุนในการเผยแพร่ดังนี้

- 1.1 ควรเผยแพร่วิชาการแกะสลักให้กับผู้เรียนทุกสาขาวิชาชีพ
- 1.2 ควรจัดอบรมให้ชุมชนต่างๆ ฟรีหรือจัดอบรมในราคาถูกตามชุมชนต่างๆ หรืออบรมบุคคลทั่วไปตามสถานที่ต่างๆ
- 1.3 ควรจัดทำสารคดีความสำคัญและประโยชน์ของการแกะสลักเผยแพร่ให้มาก
- 1.4 ควรให้การสนับสนุนในการทำตำราการแกะสลักทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเผยแพร่ให้มาก
- 1.5 ควรเผยแพร่วิชาการแกะสลักด้วยสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ นำเทคโนโลยีมาช่วยในการเผยแพร่ เช่น การทำสไลด์ จัดทำวิดีโอแสดงขั้นตอนในการแกะสลัก เผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ และจัดนิทรรศการวิชาการแกะสลักเป็นประจำ
- 1.6 ควรสนับสนุนให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและสอดแทรกวิชาการแกะสลักทุกโอกาส
- 1.7 ควรจัดให้มีการแข่งขันการแกะสลักประจำทั้งของสถาบันการศึกษาทุกระดับและเอกชนทั่วไป
- 1.8 ควรสนับสนุนให้มีการจัดงานยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบผลสำเร็จทางด้านวิชาการแกะสลักเพื่อกระตุ้นให้บุคคลทั่วไปให้ความสนใจการแกะสลักมากขึ้น

1.9 ควรจัดให้มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรมในสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดเผยแพร่วิชาการแกะสลักในงานประเพณีต่าง ๆ ในลักษณะของการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.10 จัดให้มีการแสดงผลงานของสถานประกอบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแกะสลักทั้งร้านอาหารและโรงแรมเป็นประจำ

1.11 ส่งเสริมให้มีการทำผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการแกะสลักในลักษณะธุรกิจออกสู่ต่างประเทศ

1.12 ควรจัดจำหน่ายของที่ระลึกที่เป็นผลงานการแกะสลักสำหรับชาวต่างชาติให้มาก เพื่อช่วยเป็นผู้นำผลงานการแกะสลักไปเผยแพร่ในประเทศต่าง ๆ

1.13 ควรมีการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักให้กับนักเรียนทุนต่างประเทศ

1.14 ควรจัดการสนับสนุนให้มีการส่งบุคลากรที่ชำนาญการแกะสลักไปเผยแพร่ในต่างประเทศให้มากขึ้นเพื่อเป็นการขยายการเผยแพร่วิชาการแกะสลัก

2. วิชาการแกะสลักช่วยเผยแพร่ให้เยาวชนได้เรียนรู้และเกิดความชำนาญสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตั้งนั้นในการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาควรจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักที่ต่อเนื่องกันตั้งนั้นควรจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ระดับประถมศึกษา ควรจัดวิชาการแกะสลักเป็นวิชาบังคับในกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพโดยจัดเป็นวิชางานประดิษฐ์ มีคำอธิบายรายวิชาที่บ่งชี้ถึงการแกะสลัก ผักผลไม้ให้ชัดเจนเพื่อให้ให้นักเรียนระดับประถมศึกษาทุกคนได้เรียนเป็นการฝึกการแกะสลักขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชน

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดวิชาการแกะสลักให้เป็นวิชาบังคับในกลุ่มการงานและอาชีพโดยจัดเป็นวิชาช่างแกะสลักโดยตรงเน้นการปฏิบัติให้มากและมีคำอธิบายรายวิชาที่ชัดเจนถึงวิธีการปฏิบัติการแกะสลักผักผลไม้ให้มากขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนได้เรียนและควรเป็นเรื่องและเนื้อหาที่ต่อเนื่องจากระดับประถมศึกษา

2.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรจัดวิชาการแกะสลักเป็นวิชาบังคับในกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในรายวิชาการแกะสลักมีคำอธิบายรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติให้มากและวิธีการปฏิบัติการแกะสลักผักผลไม้ให้ชัดเจนขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนได้เรียนและควรเป็นเรื่องและเนื้อหาที่ต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4 ระดับอุดมศึกษา ควรจัดวิชาการแกะสลักเป็นวิชาพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เรื่องการแกะสลัก จัดเป็นวิชาบังคับสำหรับผู้เรียนสาขาอาหารและโภชนาการ จัดเป็นวิชาเลือกสำหรับสาขาอื่น ๆ และควรเพิ่มจำนวนเวลาเรียนอีก ควรจัดให้มีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติและควรจัดให้มีการปฏิบัติให้มากเพื่อให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้น

3. ในการเรียนการสอนในอนาคตจัดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับชั้นมีการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักมากขึ้น ในระดับอุดมศึกษาควรเปิดวิชาการแกะสลักเป็นวิชาโท คือ วิชาโทคหกรรมศาสตร์สาขาวิชาการแกะสลักและขยายต่อไปเป็นหลักสูตรคหกรรมศาสตร์สาขาวิชาการแกะสลักหรือหลักสูตรคหกรรมศาสตร์สาขาการศึกษาศิลปะการแกะสลักในระดับอนุปริญญาหรือระดับปริญญาตรีเพื่อเป็นการฟื้นฟูวิชาการแกะสลักเหมือนกับวิชาอื่นๆ ควรปรับสภาพหลักสูตรให้เข้ากับท้องถิ่นและค่านิยมในปัจจุบันและมีเทคนิคใหม่ๆ เสมอ และในการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ควรจัดให้มีการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย เช่น การวาดเขียน การเขียนแบบ เพื่อให้เข้ากับหลักศิลปะต่างๆ จึงจะสามารถนำไปแกะสลักได้ดีและควรเพิ่มวิชาการแกะสลักในแนวธุรกิจ นักศึกษาที่เรียนวิชาการแกะสลักควรเน้นการปฏิบัติให้มากและให้มีการฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการหลายๆ แห่ง เพื่อให้ได้แนวคิดหลากหลายนำมาเปรียบเทียบและปรับปรุงให้ดีขึ้น ควรสนับสนุนให้ให้นักศึกษาที่เรียนสาขานี้ได้ทำรายงาน ทำสไลด์ ทำวีดิทัศน์และทำการวิจัยเกี่ยวกับการแกะสลัก และวิชาที่สามารถเปิดเรียนได้ในสาขามีวิชาต่างๆ มากมายผู้วิจัยขอเสนอเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

3.1 กลุ่มวิชาการแกะสลักแบบง่ายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีวิชาต่างๆ คือ

- ความรู้พื้นฐานและวิวัฒนาการของวิชาการแกะสลัก
- หลัก วิธีการและรูปแบบการแกะสลัก
- การสร้างเครื่องมือ ทักษะและการใช้อุปกรณ์ในการแกะสลัก
- การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ในการแกะสลัก
- การแกะสลักเบื้องต้น
- การแกะสลักผักเครื่องจิ้ม
- การแกะสลักผลไม้
- การแกะสลักผักและผลไม้
- การแกะสลักดอกไม้ใบไม้

3.2 กลุ่มวิชาการแกะสลักแบบประณีตศิลป์ มีวิชาต่างๆ คือ

- การออกแบบและการเขียนลายเส้น
- การแกะสลักดอกไม้และใบไม้แบบยาก
- การแกะสลักผักผลไม้แบบไทย
- การแกะสลักเป็นช่อดอกไม้
- การแกะสลักเป็นภาชนะ
- การแกะสลักเป็นตัวสัตว์
- การแกะสลักโฟม
- การแกะสลักงาช้าง
- การแกะสลักหยวกกล้วย

- การแกะสลักผักผลไม้เพื่อการตกแต่ง
- การแกะสลักเชิงอนุรักษ์

3.3 กลุ่มวิชาการแกะสลักเชิงธุรกิจ มีวิชาต่างๆ คือ

- การแกะสลักวัสดุอื่น
- การแกะสลักตกแต่งอาหารและโต๊ะอาหาร
- การแกะสลักตกแต่งสถานที่
- การแกะสลักเพื่องานโรงแรม
- การแกะสลักเพื่อประกอบอาชีพเชิงธุรกิจ
- การแกะสลักกับงานธุรกิจ
- การแกะสลักประยุกต์
- การแกะสลักสบู
- การแกะสลักชิ้นฝังและเทียน
- การแกะสลักน้ำแข็ง
- การแกะสลักดินหรือปูน
- การแกะสลักไม้เนื้ออ่อน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย